

Antwoorden Oefenvragen

VMBO KB

Examenjaar 2026-2027

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	2
1. Politiek en beleid	5
1.1 Parlementaire democratie	5
1. Maatschappijkunde VMBO KB 2023, tijdvak 1, vraag 14	5
2. Maatschappijkunde VMBO KB 2021, tijdvak 1, vraag 24	6
3. Maatschappijkunde VMBO KB 2023, tijdvak 1, vraag 8	7
4. Maatschappijkunde VMBO KB 2023, tijdvak 1, vraag 12	8
5. Maatschappijkunde VMBO KB 2019, tijdvak 1, vraag 5	9
6. Maatschappijkunde VMBO KB 2019, tijdvak 1, vraag 10	10
7. Maatschappijkunde VMBO KB 2021, tijdvak 1, vraag 23	11
8. Maatschappijkunde VMBO KB 2019, tijdvak 1, vraag 8	12
9. Maatschappijkunde VMBO KB 2019, tijdvak 1, vraag 20	13
10. Maatschappijkunde VMBO KB 2023, tijdvak 1, vraag 5	14
11. Maatschappijkunde VMBO KB 2021, tijdvak 1, vraag 38	15
12. Maatschappijkunde VMBO KB 2018, tijdvak 1, vraag 3	16
13. Maatschappijkunde VMBO KB 2023, tijdvak 1, vraag 16	17
14. Maatschappijkunde VMBO KB 2018, tijdvak 1, vraag 1	18
1.2 Politieke besluitvorming	19
15. Maatschappijkunde VMBO KB 2023, tijdvak 1, vraag 19	19
16. Maatschappijkunde VMBO KB 2021, tijdvak 1, vraag 25	20
17. Maatschappijkunde VMBO KB 2023, tijdvak 1, vraag 1	21
18. Maatschappijkunde VMBO KB 2018, tijdvak 1, vraag 17	22
19. Maatschappijkunde VMBO KB 2023, tijdvak 1, vraag 3	23
20. Maatschappijkunde VMBO KB 2023, tijdvak 1, vraag 4	24
21. Maatschappijkunde VMBO KB 2021, tijdvak 1, vraag 36	25
22. Maatschappijkunde VMBO KB 2021, tijdvak 1, vraag 41	26
23. Maatschappijkunde VMBO KB 2023, tijdvak 1, vraag 9	27
24. Maatschappijkunde VMBO KB 2019, tijdvak 1, vraag 7	28
1.3 Politieke partijen en stromingen	29
25. Maatschappijkunde VMBO KB 2018, tijdvak 1, vraag 12	29

26.	Maatschappijkunde VMBO KB 2023, tijdvak 1, vraag 18	30
27.	Maatschappijkunde VMBO KB 2021, tijdvak 1, vraag 27	31
2.	Criminaliteit en rechtsstaat	32
2.1	Criminaliteit	32
28.	Maatschappijkunde VMBO KB 2023, tijdvak 1, vraag 23	32
29.	Maatschappijkunde VMBO KB 2018, tijdvak 1, vraag 22	33
30.	Maatschappijkunde VMBO KB 2023, tijdvak 1, vraag 31	34
31.	Maatschappijkunde VMBO KB 2019, tijdvak 1, vraag 36	35
32.	Maatschappijkunde VMBO KB 2018, tijdvak 1, vraag 25	36
2.2	Rechtsstaat	37
33.	Maatschappijkunde VMBO KB 2023, tijdvak 1, vraag 34	37
34.	Maatschappijkunde VMBO KB 2021, tijdvak 1, vraag 12	38
35.	Maatschappijkunde VMBO KB 2019, tijdvak 1, vraag 33	39
36.	Maatschappijkunde VMBO KB 2023, tijdvak 1, vraag 29	40
37.	Maatschappijkunde VMBO KB 2021, tijdvak 1, vraag 14	41
38.	Maatschappijkunde VMBO KB 2021, tijdvak 1, vraag 5	42
39.	Maatschappijkunde VMBO KB 2019, tijdvak 1, vraag 28	43
40.	Maatschappijkunde VMBO KB 2023, tijdvak 1, vraag 41	44
41.	Maatschappijkunde VMBO KB 2021, tijdvak 1, vraag 7	45
42.	Maatschappijkunde VMBO KB 2019, tijdvak 1, vraag 34	46
43.	Maatschappijkunde VMBO KB 2023, tijdvak 1, vraag 30	47
44.	Maatschappijkunde VMBO KB 2023, tijdvak 1, vraag 35	48
45.	Maatschappijkunde VMBO KB 2023, tijdvak 1, vraag 36	49
46.	Maatschappijkunde VMBO KB 2021, tijdvak 1, vraag 20	50
47.	Maatschappijkunde VMBO KB 2019, tijdvak 1, vraag 27	51
48.	Maatschappijkunde VMBO KB 2018, tijdvak 1, vraag 24	52
49.	Maatschappijkunde VMBO KB 2023, tijdvak 1, vraag 39	53
50.	Maatschappijkunde VMBO KB 2021, tijdvak 1, vraag 2	54
51.	Maatschappijkunde VMBO KB 2019, tijdvak 1, vraag 23	55
52.	Maatschappijkunde VMBO KB 2023, tijdvak 1, vraag 38	56
2.3	Oorzaken en bestrijding van criminaliteit	57
53.	Maatschappijkunde VMBO KB 2023, tijdvak 1, vraag 24	57

54.	Maatschappijkunde VMBO KB 2021, tijdvak 1, vraag 15	58
55.	Maatschappijkunde VMBO KB 2019, tijdvak 1, vraag 39	59
56.	Maatschappijkunde VMBO KB 2023, tijdvak 1, vraag 22	60
57.	Maatschappijkunde VMBO KB 2019, tijdvak 1, vraag 36	61
58.	Maatschappijkunde VMBO KB 2021, tijdvak 1, vraag 16	62
59.	Maatschappijkunde VMBO KB 2021, tijdvak 1, vraag 3	63
60.	Maatschappijkunde VMBO KB 2018, tijdvak 1, vraag 27	64

1. Politiek en beleid

1.1 Parlementaire democratie

1. Maatschappijkunde VMBO KB 2023, tijdvak 1, vraag 14

Oefenvraag examen 2023 tijdvak 1 – vraag 14

Tekst 8: Kamer wil weten waar het Defensiegeld blijft

De Tweede Kamer krijgt geen zicht op financiële tekorten bij Defensie. Kamerleden willen nu aan een externe partij, zoals de Algemene Rekenkamer¹⁾, vragen hoe zij hun ... taak beter kunnen uitvoeren. Zo was de Kamer er niet van op de hoogte dat Defensie de doelstellingen naar beneden bijstelde, omdat er minder geld beschikbaar was. Al jaren probeert de Kamer zicht te krijgen op hoe Defensie ervoor staat.

naar: ad.nl van 29 juni 2021

Noot 1) De Algemene Rekenkamer bekijkt of de inkomsten en uitgaven van de rijksoverheid kloppen.

Welk woord moet er in tekst 8 op de puntjes staan?

- A controlerende
- B rechtsprekende
- C uitvoerende
- D wetgevende

Maximumscore 1 punt

Het juiste antwoord is:

- A

2. Maatschappijkunde VMBO KB 2021, tijdvak 1, vraag 24

Oefenvraag examen 2021 tijdvak 1 – vraag 24

In 2019 vonden er verkiezingen voor de Provinciale Staten plaats.

Waarom zijn de verkiezingen voor de Provinciale Staten van belang voor de landelijke politiek?

De leden van de Provinciale Staten kiezen

A de fractieleiders in de Eerste Kamer.

B de leden van de coalitiepartijen.

C de leden van de Eerste Kamer.

D de ministers in de Tweede Kamer.

E de ministers in het nieuwe kabinet.

Maximumscore 1 punt

Het juiste antwoord is:

- C

3. Maatschappijkunde VMBO KB 2023, tijdvak 1, vraag 8

Oefenvraag examen 2023 tijdvak 1 – vraag 8

Tekst 4: Informateurs: partijen willen voor kerst regeerakkoord

De onderhandelende partijen VVD, CDA, D66 en CU hebben 'goede vorderingen' gemaakt en koersen af op een regeerakkoord voor kerst. Dat schrijven informateurs Johan Remkes (VVD) en Wouter Koolmees (D66) maandag in een brief aan de Tweede Kamer.

naar: *telegraaf.nl* van 6 december 2021

Zie tekst 4.

De kabinetsformatie is afgerond. Politieke partijen kunnen oppositiepartijen of coalitiepartijen zijn. De partijen uit tekst 4 nemen deel aan het kabinet.

Zijn deze partijen dan coalitiepartijen of oppositiepartijen? Leg je antwoord uit met een gegeven uit tekst 4.

Doe het zo: neem het onderstaande over en vul het antwoord aan.

De partijen uit tekst 4 zijn dan ..., want ...

Maximumscore 1 punt

Het juiste antwoord is:

- De partijen uit tekst 4 zijn dan coalitiepartijen, want (een voorbeeld van een goed antwoord) partijen die een regering/coalitie gaan vormen schrijven een regeerakkoord.

Opmerking

Het scorepunt alleen toekennen als beide antwoordelementen juist zijn.

4. Maatschappijkunde VMBO KB 2023, tijdvak 1, vraag 12

Oefenvraag examen 2023 tijdvak 1 – vraag 12

Welke politici hebben het recht om wetsvoorstellen in te dienen?

- A alleen ministers
- B ministers en de leden van de Eerste Kamer
- C ministers en de leden van de Tweede Kamer
- D ministers en de leden van het parlement

Maximumscore 1 punt

Het juiste antwoord is:

- C

5. Maatschappijkunde VMBO KB 2019, tijdvak 1, vraag 5

Oefenvraag examen 2019 tijdvak 1 – vraag 5

Tekst 3: het donordebat in de Eerste Kamer

Het belooft een lang en spannend debat te worden: dinsdag bespreekt de Eerste Kamer de initiatiefwet van Tweede Kamerlid Pia Dijkstra (D66) over een nieuw donorregistratiesysteem. In die wet zou worden vastgelegd dat voor volwassenen die géén keuze vastleggen in het donorregister automatisch wordt ingevuld dat zij 'geen bezwaar' maken tegen orgaandonatie.

Hieronder staan vier uitspraken naar aanleiding van tekst 3:

- 1 De wet is al aangenomen door de koning.
- 2 De wet wordt namens een minister ingediend.
- 3 De wet wordt, als hij wordt aangenomen, ook in de Europese Unie ingevoerd.
- 4 De wet wordt aangenomen als er minstens 38 Eerste Kamerleden vóór stemmen.

Schrijf bij elk nummer op of de uitspraak juist of onjuist is.

Doe het zo: neem het onderstaande over en vul het antwoord aan.

uitspraak 1 = ...

uitspraak 2 = ...

uitspraak 3 = ...

uitspraak 4 = ...

Maximumscore 2 punten

Juiste antwoorden zijn:

- uitspraak 1 = onjuist
- uitspraak 2 = onjuist
- uitspraak 3 = onjuist
- uitspraak 4 = juist

6. Maatschappijkunde VMBO KB 2019, tijdvak 1, vraag 10

Oefenvraag examen 2019 tijdvak 1 – vraag 10

Tekst 7: toch geen verbod op veel hogere prijzen bij doorverkoop tickets

Het wordt niet verboden om tegen veel hogere prijzen kaartjes voor concerten en sportwedstrijden door te verkopen. De initiatiefwet van SP en CDA tegen extreme winsten bij de doorverkoop van toegangskaarten is door de Eerste Kamer weggestemd.

Welke instantie heeft het wetsvoorstel uit tekst 7 wel aangenomen?

- A de Hoge Raad
- B de Tweede Kamer
- C het kabinet
- D het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap

Maximumscore 1 punt

Het juiste antwoord is:

- B

7. Maatschappijkunde VMBO KB 2021, tijdvak 1, vraag 23

Oefenvraag examen 2021 tijdvak 1 – vraag 23

Tekst 13

In het regeerakkoord is afgesproken dat de gezondheid van de Nederlander bevorderd moet worden door middel van een Nationaal Preventieakkoord. Het akkoord is erop gericht roken, overgewicht en problematisch drinken aan te pakken.

Naar: www.nu.nl van 23 november 2018

Lees tekst 13.

Wie hebben in het regeerakkoord afgesproken dat de gezondheid van de Nederlander bevorderd moet worden?

- A de coalitiepartijen
- B de leden van de Eerste Kamer
- C de minister-president en de koning
- D de oppositiepartijen

Maximumscore 1 punt

Het juiste antwoord is:

- A

8. Maatschappijkunde VMBO KB 2019, tijdvak 1, vraag 8

Oefenvraag examen 2019 tijdvak 1 – vraag 8

Tekst 6: Formule 1

Is het in de toekomst mogelijk een Formule 1-race naar het TT-Circuit in Assen te halen? Dat laten ... 1 ... van de provincie Drenthe en ... 2 van de gemeente Assen onderzoeken.

Lees tekst 6.

Hieronder staan zes instanties:

- a het kabinet
- b de ministers
- c het college van Gedeputeerde Staten
- d de staatssecretaris
- e het college van burgemeester en wethouders
- f fractievoorzitters

Welke instanties moeten bij nummer 1 en 2 ingevuld worden? Zet de juiste letter erachter.

Doe het zo: neem het onderstaande over en vul het antwoord aan.

1 ...

2 ...

Maximumscore 2 punten

Juiste antwoorden zijn:

- 1 c
- 2 e

9. Maatschappijkunde VMBO KB 2019, tijdvak 1, vraag 20

Oefenvraag examen 2019 tijdvak 1 – vraag 20

Tekst 13: wat doet de gemeente?

Je vindt het vast heel gewoon dat in Nederland de kinderen naar school gaan, dat het afval wordt opgehaald, dat er parkeerterreinen bestaan en dat er nieuwbouwwijken worden gebouwd. Allemaal zaken die de overheid in Nederland regelt. De overheid is onderverdeeld in Rijksoverheid, provincies en gemeenten. Maar wie doet wat? In grote lijnen kun je zeggen dat gemeenten voor de zaken zorgen die direct in jouw buurt spelen. Ook voeren gemeenten taken uit in opdracht van de Rijksoverheid.

Lees tekst 13.

Hieronder staan vier uitspraken naar aanleiding van tekst 13:

- 1 De gemeenteraad voert zijn eigen besluiten uit.
- 2 Een gemeente mag regels invoeren die een aanvulling zijn op landelijke wetten.
- 3 Een gemeente heeft gekozen volksvertegenwoordigers.
- 4 Een gemeente heeft een dagelijks bestuur dat bestaat uit de gemeenteraad en de burgemeester.

Welke **twee** uitspraken zijn juist? Schrijf de juiste nummers op.

Maximumscore 2 punten

Het juiste antwoord is:

- Nummer 2
- Nummer 3

10. Maatschappijkunde VMBO KB 2023, tijdvak 1, vraag 5

Oefenvraag examen 2023 tijdvak 1 – vraag 5

Tekst 3: 'Chinezen komen chatapp Clubhouse niet meer in'

De app Clubhouse lijkt maandag in China te zijn geblokkeerd door de Chinese overheid. Verschillende nieuwssites zeggen meldingen te hebben ingezien van Chinese gebruikers die niet meer in de app kunnen komen. In Clubhouse kun je gedeelde audiochatruimtes aanmaken. Duizenden Chinezen zouden in de afgelopen weken gebruik gaan maken van de app, die in China niet officieel te downloaden is.

naar: nu.nl van 8 februari 2021

Welk kenmerk van een dictatuur is te herkennen in tekst 3?

Noem nog een ander kenmerk van een dictatuur.

Doe het zo: neem het onderstaande over en vul het antwoord aan.

In tekst 3 is het kenmerk ... te herkennen. Een **ander** kenmerk van een dictatuur is ...

Maximumscore 2 punten

Het juiste antwoord is:

- In tekst 3 is het kenmerk censuur / geen vrijheid van meningsuiting / geen persvrijheid te herkennen
- Een ander kenmerk van een dictatuur is (een van de volgende):
 - In een dictatuur heeft één persoon, een aantal personen of één partij de hoogste macht.
 - In een dictatuur is er geen onafhankelijke rechterlijke macht en is er geen onafhankelijke volksvertegenwoordiging die de macht controleert en het laatste woord heeft.
 - Grondrechten gelden niet of nauwelijks en oppositie wordt niet toegestaan.
 - Als er verkiezingen in een dictatuur worden gehouden, dan worden die gehouden om de hoogste macht opnieuw te erkennen. Er is sprake van schijnverkiezingen. Als er naast de regeringspartij of aan de regering verbonden kandidaten, andere partijen of kandidaten aan verkiezingen deelnemen, zijn zij goedgekeurd door de hoogste macht.
 - Toegang tot de massamedia en de middelen om verkiezingscampagnes te voeren zijn alleen of grotendeels voorbehouden aan de partij van de dictator/heersende macht.

Opmerking

Als het antwoord op het eerste deel van de vraag fout is, dan kan het antwoord bij het tweede deel van de vraag 'censuur / geen vrijheid van meningsuiting / geen persvrijheid' alsnog goed gerekend worden.

11. Maatschappijkunde VMBO KB 2021, tijdvak 1, vraag 38

Oefenvraag examen 2021 tijdvak 1 – vraag 38

Tekst 24: Invallen van politie bij journalisten

De Australische oppositie roept op tot het houden van een parlementair onderzoek naar de staat van de ... , na invallen van de politie bij een journalist en bij de publieke omroep. De autoriteiten probeerden zo te achterhalen wie overheidsinformatie had gelekt.

Naar: www.volkskrant.nl van 12 juni 2019

Op de puntjes in tekst 24 is een grondrecht weggelaten.
Welk grondrecht is dit?

Maximumscore 1 punt

Het juiste antwoord is:

- Persvrijheid

12. Maatschappijkunde VMBO KB 2018, tijdvak 1, vraag 3

Oefenvraag examen 2018 tijdvak 1 – vraag 3

Tekst 1: 'Ontslag om hoofddoek is onrechtmatige discriminatie'

Een Franse moslima die in dienst was als softwareontwikkelaar, is ten onrechte door haar bedrijf ontslagen vanwege het dragen van een hoofddoek. Het ontslag is 'onrechtmatig', zo oordeelt het Europese Hof van Justitie. Het Hof komt tot die conclusie op basis van Europese wetgeving die onderscheid op basis van religieuze overtuiging verbiedt.

Welke twee grondrechten spelen een rol in de zaak uit tekst 1?

- A de vrijheid van meningsuiting en het recht op privacy
- B het recht op een eigen levensovertuiging en de persvrijheid
- C het respect voor minderheden en de vrijheid van onderwijs
- D het verbod op discriminatie en de vrijheid van godsdienst

Maximumscore 1 punt

Het juiste antwoord is:

- D

13. Maatschappijkunde VMBO KB 2023, tijdvak 1, vraag 16

Oefenvraag examen 2023 tijdvak 1 – vraag 16

Hieronder staan vier uitspraken over de constitutionele monarchie in Nederland.

- 1 De macht van de Koning is beperkt door de Grondwet.
- 2 In een monarchie is de minister-president staatshoofd.
- 3 De Koning is verantwoordelijk voor het beleid.
- 4 De gesprekken tussen de Koning en de minister-president zijn geheim.

Geef van elke uitspraak aan of deze juist of onjuist is.

Doe het zo: neem het onderstaande over en vul het antwoord aan met juist of onjuist.

- 1 = ...
2 = ...
3 = ...
4 = ...

Maximumscore 2 punten

Het juiste antwoord is:

- 1 = juist
- 2 = onjuist
- 3 = onjuist
- 4 = juist

indien vier antwoorden juist 2 punten

indien drie of twee antwoorden juist 1 punt

indien minder dan twee antwoorden juist 0 punten

14. Maatschappijkunde VMBO KB 2018, tijdvak 1, vraag 1

Oefenvraag examen 2018 tijdvak 1 – vraag 1

Koning Willem-Alexander is het staatshoofd van het Koninkrijk der Nederlanden.
Welke uitspraak over Koning Willem-Alexander is juist?

- Koning Willem-Alexander
- A heeft officieel veel politieke macht.
- B is verantwoordelijk voor het beleid van de minister-president.
- C is verantwoordelijk voor zijn eigen uitspraken.
- D overlegt regelmatig met de minister-president.

Maximumscore 1 punt

Het juiste antwoord is:

- D

1.2 Politieke besluitvorming

15. Maatschappijkunde VMBO KB 2023, tijdvak 1, vraag 19

Oefenvraag examen 2023 tijdvak 1 – vraag 19

Tekst 10: Lachgas wordt ook verboden in Amsterdam

Amsterdam gaat lachgas aan banden leggen. Verkoop in de horeca en op evenementen wordt verboden. De indieners van het verbod, PvdA en ChristenUnie, wijzen erop dat lachgas steeds vaker hartproblemen en dwarslaesies veroorzaakt bij de vaak jonge gebruikers. Bovendien vertienvoudigde het aantal verkeersongelukken waarbij lachgas in het spel was landelijk in twee jaar tijd. In de Amsterdamse gemeenteraad stemden D66, GroenLinks en BIJ1 tegen het verbod.
naar: nos.nl van 29 april 2022

Het politieke besluitvormingsproces verloopt in een aantal fasen.

Welke fase is als laatste afgerond in tekst 10?

- A fase 1: agendavorming
- B fase 2: beleidsvoorbereiding
- C fase 3: beleidsbepaling
- D fase 4: beleidsuitvoering

Maximumscore 1 punt

Het juiste antwoord is:

- C

16. Maatschappijkunde VMBO KB 2021, tijdvak 1, vraag 25

Oefenvraag examen 2021 tijdvak 1 – vraag 25

Tekst 14: artsen willen invoering helmplicht voor snorfietzers

Artsen uit verschillende ziekenhuizen willen dat snorfietzers worden verplicht een helm te dragen. 130 artsen onder aanvoering van een neuroloog, een spoedarts en een internist van het Universitair Medisch Centrum Groningen pleiten hiervoor. Morgen bieden ze de Tweede Kamercommissie voor Infrastructuur en Waterstaat een brief hierover aan.

Naar: www.nos.nl van 10 december 2018

Het politieke besluitvormingsproces verloopt in een aantal fasen.

Welke fase is te herkennen in tekst 14?

- A fase 1: uiten van wensen en erkennen van wensen als politieke problemen
- B fase 2: vergelijken of afwegen van politieke problemen
- C fase 3: beslissen over politieke problemen
- D fase 4: uitvoeren van besluiten

Maximumscore 1 punt

Het juiste antwoord is:

- A

17. Maatschappijkunde VMBO KB 2023, tijdvak 1, vraag 1

Oefenvraag examen 2023 tijdvak 1 – vraag 1

Hieronder staan twee kenmerken van personen die een grote invloed uitoefenen op het politieke besluitvormingsproces.

- Zij hebben specialistische kennis.
- Zij spelen een grote rol in het voorbereiden van wetsvoorstellen.

Wie zijn deze personen?

- A beleidsambtenaren
- B commissarissen van de Koning
- C fractievoorzitters in de Tweede Kamer
- D rechters

Maximumscore 1 punt

Het juiste antwoord is:

- A

18. Maatschappijkunde VMBO KB 2018, tijdvak 1, vraag 17

Oefenvraag examen 2018 tijdvak 1 – vraag 17

Ambtenaren spelen een belangrijke rol in de Nederlandse politiek.

Hieronder staan vier beweringen over ambtenaren.

Geef van elke bewering aan of deze juist of onjuist is.

- 1 Ambtenaren adviseren politieke bestuurders over het te voeren beleid.
- 2 Ambtenaren vormen een schakel tussen belangenverenigingen en burgers.
- 3 Ambtenaren voeren het overheidsbeleid uit.
- 4 Ambtenaren zijn werkzaam bij de landelijke en de lokale overheid.

Doe het zo: neem het onderstaande over en vul juist of onjuist in.

1 = ...

2 = ...

3 = ...

4 = ...

Maximumscore 2 punten

Juiste antwoorden zijn:

- 1 = juist
- 2 = onjuist
- 3 = juist
- 4 = juist

19. Maatschappijkunde VMBO KB 2023, tijdvak 1, vraag 3

Oefenvraag examen 2023 tijdvak 1 – vraag 3

Tekst 2: Op weg naar een universele oplader

Een universele oplader voor mobiele telefoons, tablets en andere draagbare elektrische apparaten wordt verplicht in de Europese Unie (EU).

Het dagelijks EU-bestuur had begin vorig jaar al aangekondigd rond deze tijd met een wetsvoorstel te komen dat een einde moet maken aan de opeenhoping van snoeren en stekkers in vrijwel alle huishoudens.
naar: trouw.nl van 22 september 2021

Welke Europese instantie kwam met het wetsvoorstel uit tekst 2?

- A de Europese Commissie
- B de Raad van de Europese Unie
- C het Europees Parlement

Maximumscore 1 punt

Het juiste antwoord is:

- A

20. Maatschappijkunde VMBO KB 2023, tijdvak 1, vraag 4

Oefenvraag examen 2023 tijdvak 1 – vraag 4

De Europese Unie heeft een aantal doelstellingen, zoals het bevorderen van vrede en welzijn.

Noem een andere doelstelling van de Europese Unie.

Maximumscore 1 punt

Een van de volgende:

- het garanderen van Europese waarden (zoals vrijheid, gelijkheid en veiligheid)
- economische samenwerking (zoals de euro, spelregels voor een goed functionerende markteconomie, stimuleren van Europees burgerschap)

21. Maatschappijkunde VMBO KB 2021, tijdvak 1, vraag 36

Oefenvraag examen 2021 tijdvak 1 – vraag 36

Tekst 23

Elke vijf jaar worden er verkiezingen gehouden voor Er zijn ongeveer 375 miljoen mensen die mogen stemmen.

Bron: www.prodemos.nl van 5 april 2019

Tekst 23 gaat over verkiezingen waarvoor Nederlandse burgers van 18 jaar en ouder mogen stemmen.
Wat moet op de puntjes in tekst 23 worden ingevuld?

Maximumscore 1 punt

Het juiste antwoord is:

- Het Europees Parlement.

22. Maatschappijkunde VMBO KB 2021, tijdvak 1, vraag 41

Oefenvraag examen 2021 tijdvak 1 – vraag 41

Tekst 26: vingerafdrukken in paspoort

... presenteerde op 17 april 2018 een voorstel voor nieuwe paspoorten en identiteitskaarten waarop gegevens van gezichtskenmerken en vingerafdrukken opgeslagen moeten worden. Het doel is om terrorisme en misdaad tegen te gaan bij het vrije reizen binnen de EU.

Naar: www.privacybarometer.nl van 17 augustus 2018

Wat moet er op de puntjes aan het begin van tekst 26 worden ingevuld?

- A De Europese Commissie
- B De Raad van Ministers
- C Het Europees Parlement

Maximumscore 1 punt

Het juiste antwoord is:

- A

23. Maatschappijkunde VMBO KB 2023, tijdvak 1, vraag 9

Oefenvraag examen 2023 tijdvak 1 – vraag 9

Tekst 5: Ouders thuiszittende kinderen eisen leerrecht zonder schoolplicht

Tussen de 15.000 en 20.000 kinderen in Nederland zitten thuis, omdat ze geen passend onderwijs kunnen krijgen. Ouders van deze thuiszitters, verenigd in de belangengroep Onderwijsaffaire, hebben een brief geschreven naar de Tweede Kamer, waarin ze leerrecht eisen zonder schoolplicht.

“Kinderen moeten niet alleen onderwijs kunnen krijgen als ze zich in een school, ‘dus letterlijk in het gebouw’ bevinden, maar het recht hebben om altijd en overal te leren”, zegt Jolanda Rohde Luchtmeijer van de belangengroep in het NOS Radio 1 Journaal. “Ook als ze dat thuis of in hybride vorm willen doen, deels thuis, deels op school. Ook als ze niet uit een boek willen leren, maar liever ervaren leren door te kijken hoe iets gebeurt en het dan zelf doen.”

naar: nos.nl van 5 april 2021

Onderwijsaffaire is een belangengroep.

- Noem **twee** kenmerken van een belangengroep.

- Geef voor elk kenmerk aan waarom uit tekst 5 blijkt dat dit kenmerk van toepassing is op Onderwijsaffaire.

Doe het zo: neem het onderstaande over en vul het antwoord aan.

Kenmerk 1: ...

Dit kenmerk is van toepassing op Onderwijsaffaire, omdat ...

Kenmerk 2: ...

Dit kenmerk is van toepassing op Onderwijsaffaire, omdat ...

Maximumscore 1 punt

Het juiste antwoord is:

- Kenmerk: een belangengroep komt op voor de belangen van een bepaalde groep
- Dit kenmerk is van toepassing op Onderwijsaffaire, omdat Onderwijsaffaire opkomt voor de belangen van kinderen die thuiszitten
- Kenmerk: een belangengroep probeert druk uit te oefenen op de politieke besluitvorming
- Dit kenmerk is van toepassing op Onderwijsaffaire, omdat zij proberen door middel van de brief aan de Tweede Kamer leerrecht zonder schoolplicht voor de thuiszittende kinderen te krijgen

Opmerking

Het scorepunt voor de uitleg alleen toekennen als het kenmerk juist is.

24. Maatschappijkunde VMBO KB 2019, tijdvak 1, vraag 7

Oefenvraag examen 2019 tijdvak 1 – vraag 7

Tekst 5: debat rijksbegroting

Nog voordat het debat over de rijksbegroting tussen de Tweede Kamer en de minister van Financiën is begonnen, wordt door de oppositie al gevraagd wie invloed heeft gehad om de dividendbelasting¹⁾ af te schaffen. Premier Rutte erkent dat hij met Shell en werkgeversorganisatie VNO-NCW over de afschaffing van de dividendbelasting heeft gesproken.

noot 1 Dividendbelasting wordt betaald door bedrijven die winst uitkeren aan de mensen die aandelen hebben in die bedrijven.

Lees tekst 5.

Welke manier van beïnvloeding van het politieke besluitvormingsproces is te herkennen in tekst 5?

- A het indienen van een klacht
- B het inschakelen van de media
- C het voeren van een buitenparlementaire actie
- D het voeren van een lobby

Maximumscore 1 punt

Het juiste antwoord is:

- D

1.3 Politieke partijen en stromingen

25. Maatschappijkunde VMBO KB 2018, tijdvak 1, vraag 12

Oefenvraag examen 2018 tijdvak 1 – vraag 12

Na de Tweede Kamerverkiezingen van 15 maart 2017 besloten vier partijen een poging te wagen om samen een regering te vormen: CDA, D66, GroenLinks en de VVD.

In Nederland wordt vaak een onderscheid gemaakt tussen linkse, midden en rechtse partijen.

Welke twee van deze vier partijen worden vaak bij het midden ingedeeld?

Doe het zo: neem het onderstaande over en vul de twee partijen in.

... en ...

Maximumscore 1 punt

Juiste antwoorden zijn:

- CDA en D66.

26. Maatschappijkunde VMBO KB 2023, tijdvak 1, vraag 18

Oefenvraag examen 2023 tijdvak 1 – vraag 18

Hieronder staan vier politieke stromingen en vier uitgangspunten. Elk uitgangspunt past bij een van deze stromingen.

stroming

- a christendemocratische stroming
- b liberale stroming
- c nationalistische stroming
- d ecologische stroming

uitgangspunt

- 1 oorspronkelijke bewoners van het land staan centraal
- 2 rentmeesterschap
- 3 particulier initiatief
- 4 duurzaam produceren

Welk uitgangspunt hoort bij welke stroming?

Doe het zo: neem het onderstaande over en vul het antwoord aan met het juiste nummer.

a = ...

b = ...

c = ...

d = ...

Maximumscore 2 punten

Het juiste antwoord is:

- a = 2
- b = 3
- c = 1
- d = 4

indien vier antwoorden juist 2 punten

indien drie of twee antwoorden juist 1 punt

indien minder dan twee antwoorden juist 0 punten

27. Maatschappijkunde VMBO KB 2021, tijdvak 1, vraag 27

Oefenvraag examen 2021 tijdvak 1 – vraag 27

Tekst 15: Kamer wil helmplicht voor snorfietzers

De Tweede Kamer wil een helmplicht voor snorfietzers. Een meerderheid is het eens met de brief van 130 artsen dat een helm voor deze groep de verkeersveiligheid vergroot en vindt een helmplicht wenselijk. Regeringspartij VVD en oppositiepartij PVV zijn tegen een verplichting. Zij willen het aan de snorfietser overlaten of hij of zij een helm opzet.

Naar: www.nos.nl van 11 december 2018

In tekst 15 staat dat de VVD tegen een helmplicht is.

Welk uitgangspunt van de politieke stroming waartoe de VVD behoort, herken je in tekst 15?

- A gelijkheid
- B gespreide verantwoordelijkheid
- C individuele vrijheid
- D particulier initiatief

Maximumscore 1 punt

Het juiste antwoord is:

- C

2. Criminaliteit en rechtsstaat

2.1 Criminaliteit

28. Maatschappijkunde VMBO KB 2023, tijdvak 1, vraag 23

Oefenvraag examen 2023 tijdvak 1 – vraag 23

Tekst 11: Reden geen melding of aangifte traditionele criminaliteit

De belangrijkste reden om een ondervonden delict niet bij de politie te melden of aan te geven is 'het helpt toch niets'. In 45 procent van de gevallen werd dit als hoofdmotief opgegeven.

naar: *cbs.nl* van oktober 2021

Lees tekst 11.

Welk immaterieel gevolg van criminaliteit past bij de reden om geen melding of aangifte te doen?

A gevaar voor eigenrichting

B morele verontwaardiging

C normvervaging

D verlies aan vertrouwen in de overheid

Maximumscore 1 punt

Het juiste antwoord is:

- D

29. Maatschappijkunde VMBO KB 2018, tijdvak 1, vraag 22

Oefenvraag examen 2018 tijdvak 1 – vraag 22

Tekst 10: in sommige buurten geldt: veel misdaad en toch een veilig gevoel

Of iemand zich veilig voelt of niet, hangt niet helemaal samen met de criminaliteit in de buurt. Ook opleiding en politieke voorkeur spelen een rol, blijkt uit onderzoek in Amsterdam. Onveiligheid zit ook tussen de oren, concludeert criminoloog Marlou Teerlink. Zij deed onderzoek naar de band tussen de harde cijfers over criminaliteit in de stad en de mate waarin bewoners zich veilig of onveilig voelen.

Lees tekst 10.

Criminaliteit heeft verschillende soorten gevolgen voor burgers en samenleving.

Over welk soort gevolgen gaat tekst 10?

- A immateriële gevolgen
- B materiele gevolgen
- C politieke gevolgen
- D tijdgebonden gevolgen

Maximumscore 1 punt

Het juiste antwoord is:

- A

30. Maatschappijkunde VMBO KB 2023, tijdvak 1, vraag 31

Oefenvraag examen 2023 tijdvak 1 – vraag 31

Hieronder staan vier uitspraken over slachtofferonderzoek.

- 1 Criminaliteit waarbij geen slachtoffers vallen wordt ook door slachtofferonderzoek gemeten.
- 2 Slachtofferonderzoek is een steekproef onder de bevolking en niet alleen onder slachtoffers.
- 3 De uitkomst van een slachtofferonderzoek valt onder de geregistreeerde criminaliteit.
- 4 Een voordeel van slachtofferonderzoek is dat ook niet-aangegeven delicten bekend worden.

Geef van elke uitspraak aan of deze juist of onjuist is.

Doe het zo: neem het onderstaande over en vul het antwoord aan met juist of onjuist.

1 = ...

2 = ...

3 = ...

4 = ...

Maximumscore 1 punt

Het juiste antwoord is:

- 1 = onjuist
- 2 = juist
- 3 = onjuist
- 4 = juist

indien vier antwoorden juist 2 punten

indien drie of twee antwoorden juist 1 punt

indien minder dan twee antwoorden juist 0 punten

31. Maatschappijkunde VMBO KB 2019, tijdvak 1, vraag 36

Oefenvraag examen 2019 tijdvak 1 – vraag 36

Tekst 20: Wouter helpt politie

"Ik kwam hier maandagmiddag langs toen ik aan het wielrennen was en zag dat er verderop werd ingebroken", zegt Wouter. "De bewoonster stond op de oprit en riep dat er inbrekers waren. Ik riep haar toe dat ze de politie moest bellen en draaide mijn fiets om en ben achter ze aangegaan."

Onmiddellijk fietste hij achter de verdachten aan en hij belde ook met de politie om een goed signalement en de locatie van één van de inbrekers door te geven. "In eerste instantie liepen de twee inbrekers weg, maar daarna sprongen ze op een fiets die klaarstond. Terwijl ik zelf ook met de meldkamer sprak, zette ik de achtervolging in. Ik kon ze volgen tot FloraHolland. Daar kon de politie een van hen klemrijden."

Een 33-jarige man uit Delft werd aangehouden. De andere verdachte ontkwam.

Zie tekst 20.

Er verschijnen regelmatig cijfers over criminaliteit in de media.

Waarin is de inbraak uit tekst 20 in ieder geval opgenomen?

- A in daderonderzoek
- B in een enquête over onveiligheidsgevoelens
- C in onderzoek bij slachtoffers
- D in politiestatistieken

Maximumscore 1 punt

Het juiste antwoord is:

- D

32. Maatschappijkunde VMBO KB 2018, tijdvak 1, vraag 25

Oefenvraag examen 2018 tijdvak 1 – vraag 25

Tekst 13: Meer criminaliteit in Nederland dan gedacht

De criminaliteit in Nederland is groter dan uit de officiële cijfers blijkt. Er zijn te weinig mensen bij de opsporingsdiensten werkzaam en de aangiftebereidheid bij burgers en bedrijven daalt. Hierdoor geven de cijfers niet weer wat de werkelijke omvang is van de misdaad.

Lees tekst 13.

Op grond van welk soort onderzoek is men tot de conclusie gekomen dat de werkelijke criminaliteit groter is dan die in de officiële cijfers?

op grond van

- A daderonderzoek
- B mediagegevens
- C politiestatistieken
- D slachtofferenquêtes

Maximumscore 1 punt

Het juiste antwoord is:

- D

2.2 Rechtsstaat

33. Maatschappijkunde VMBO KB 2023, tijdvak 1, vraag 34

Oefenvraag examen 2023 tijdvak 1 – vraag 34

Tekst 18: Politie hackte vorig jaar niet altijd volgens de regels

De politie heeft haar hackbevoegdheid in 2020 niet altijd volgens de regels ingezet, blijkt uit een nieuw rapport van de Inspectie Justitie en Veiligheid.

Sinds 1 maart 2019 mag de politie apparaten hacken van mensen die verdacht worden van misdrijven waar minimaal vier jaar cel op staat, dankzij de wet Computercriminaliteit III. Zo kan de politie apparaten zoals computers en smartphones binnendringen om bewijs voor misdrijven te verzamelen. Op die manier kan bijvoorbeeld worden afgeluisterd en kunnen gegevens worden gekopieerd.

De Inspectie Justitie en Veiligheid controleert of dat wel op de goede manier gebeurt. Maar de inspectie schrijft dat er nog steeds tekortkomingen zijn.

naar: nu.nl van 29 juni 2021

Welke twee taken van de overheid staan in tekst 18 op gespannen voet met elkaar?

- A rechtsbescherming en rechtsgelijkheid
- B rechtsbescherming en rechtshandhaving
- C rechtszekerheid en rechtsgelijkheid
- D rechtszekerheid en rechtshandhaving

Maximumscore 1 punt

Het juiste antwoord is:

- B

34. Maatschappijkunde VMBO KB 2021, tijdvak 1, vraag 12

Oefenvraag examen 2021 tijdvak 1 – vraag 12

Tekst 6: harde kritiek op plan voor probleemwijken

Hoe haalbaar is het plan van ...-fractievoorzitter Dijkhoff om criminaliteit in probleemwijken strenger te bestraffen?

Dijkhoff wil dat het kabinet wijken aanwijst waar meer dan de helft van de bewoners een niet-westerse achtergrond heeft, het opleidingsniveau laag is en de werkloosheid en criminaliteit hoog zijn. In die wijken moeten de straffen voor criminaliteit verdubbeld worden. Onder advocaten is kritiek te horen op het plan.

Naar: www.nrc.nl van 19 september 2018

In tekst 6 staat dat onder advocaten kritiek te horen is op het plan van Dijkhoff. Volgens verschillende advocaten past het plan slecht bij een rechtsstaat.

Welk kenmerk van de rechtsstaat komt volgens deze advocaten in gevaar als criminaliteit in probleemwijken strenger bestraft wordt?

- A machtenscheiding
- B rechtsgelijkheid
- C rechtshandhaving
- D veiligheid

Maximumscore 1 punt

Het juiste antwoord is:

- B

35. Maatschappijkunde VMBO KB 2019, tijdvak 1, vraag 33

Oefenvraag examen 2019 tijdvak 1 – vraag 33

Tekst 19: veroorzaker aanrijding Amsterdam Centraal Station niet vervolgd

De automobilist die op het Stationsplein bij Amsterdam Centraal Station diverse voetgangers aanreed, wordt niet vervolgd. Het Openbaar Ministerie (OM) heeft besloten de zaak te seponeren, omdat er geen opzet in het spel was. Onderzoek heeft namelijk uitgewezen dat de man, een diabetespatiënt, onwel was geraakt door een te lage bloedsuikerspiegel. Door de aanrijding raakten zeven voetgangers gewond.

Welk uitgangspunt van het strafrecht is te herkennen in tekst 19?

- A Bij gebrek aan bewijs volgt vrijspraak.
- B Bij ontoerekeningsvatbaarheid wordt geen straf opgelegd.
- C Er wordt rekening gehouden met de omstandigheden waaronder het delict plaatsvond.
- D Iedereen heeft recht op een onafhankelijke rechter.

Maximumscore 1 punt

Het juiste antwoord is:

- C

36. Maatschappijkunde VMBO KB 2023, tijdvak 1, vraag 29

Oefenvraag examen 2023 tijdvak 1 – vraag 29

Hieronder staan vier uitspraken over het jeugdstrafrecht.

- 1 Een vijftienjarige kan volgens het volwassenenrecht berecht worden.
- 2 Strafzaken van jongeren van 12 tot 18 jaar worden door een kinderrechter behandeld.
- 3 Een PIJ-maatregel kan worden omgezet in tbs.
- 4 Rechtszittingen voor jongeren van 12 tot 18 jaar zijn openbaar.

Geef van elke bewering aan of deze juist of onjuist is.

Doe het zo: neem het onderstaande over en vul het antwoord aan met juist of onjuist.

1 = ...

2 = ...

3 = ...

4 = ...

Maximumscore 2 punten

Het juiste antwoord is:

- 1 = onjuist
- 2 = juist
- 3 = juist
- 4 = onjuist

indien vier antwoorden juist 2 punten

indien drie of twee antwoorden juist 1 punt

indien minder dan twee antwoorden juist 0 punten

37. Maatschappijkunde VMBO KB 2021, tijdvak 1, vraag 14

Oefenvraag examen 2021 tijdvak 1 – vraag 14

Tekst 8: 15-jarige jongen uit Enschede aangehouden voor overval

Voor de overval op een tankstation is zaterdag een 15-jarige jongen uit Enschede aangehouden. Hij is ingesloten voor verhoor.

De overvaller kwam rond 20.30 uur het tankstation binnen en eiste geld. Hij deed dit onder bedreiging van een vuurwapen of een voorwerp dat hierop leek. De politie stelde direct een onderzoek in.

Naar: www.tubantia.nl van 1 december 2018

Geef aan of de jongen voor het delict in tekst 8 een Halt-afdoening kan krijgen.

Doe het zo: neem het onderstaande over en vul het antwoord aan.

De jongen kan ... (wel/niet) een Halt-afdoening krijgen, want een Haltafdoening is bedoeld voor ...

Maximumscore 1 punt

Het juiste antwoord is:

- De jongen kan **niet** een Halt-afdoening krijgen, want een Halt-afdoening is bedoeld voor lichtere delicten / gedragingen van een te geringe ernst om aan justitie voor te leggen, maar die wel vragen om een gepaste reactie. (De jongen heeft een zwaar misdrijf gepleegd.)

38. Maatschappijkunde VMBO KB 2021, tijdvak 1, vraag 5

Oefenvraag examen 2021 tijdvak 1 – vraag 5

Tekst 4: Jeugdbendes actief in Delfzijl: sommige 'criminelen' zijn 11 jaar

Delfzijl zit in de maag met twee jeugdbendes die voor overlast zorgen. Ze plegen overvallen, gebruiken geweld en zorgen voor overlast in wijken. Sommige kinderen zijn niet ouder dan 11 jaar. "De situatie is hier en daar echt zorgelijk", zegt de burgemeester van Delfzijl.

De bendes bestaan elk uit tien jongeren en zijn volgens de gemeente ongeveer een jaar in beeld. De ene groep is jong, de andere is wat ouder. Vooral de jonge groep baart de burgemeester zorgen. "Als ze nu al op deze manier in aanraking komen met politie en justitie, komen ze op een glijbaan terecht waar ze moeilijk vanaf komen."

Naar: www.rtvnoord.nl van 30 april 2018

Lees tekst 4.

In de titel van tekst 4 wordt gesproken over 'criminelen' van 11 jaar.

Welke uitspraak over de 'criminelen' van 11 jaar is juist?

- A Zij kunnen bij ernstige delicten volgens het volwassenenstrafrecht gestraft worden.
- B Zij kunnen een lichte werk- of leerstraf van Halt krijgen.
- C Zij kunnen niet strafrechtelijk worden vervolgd.
- D Zij kunnen voor de kinderrechter terechtstaan.

Maximumscore 1 punt

Het juiste antwoord is:

- C

39. Maatschappijkunde VMBO KB 2019, tijdvak 1, vraag 28

Oefenvraag examen 2019 tijdvak 1 – vraag 28

Tekst 17: Advies: kinderen pas strafbaar vanaf 14 jaar

Kinderen tot 14 jaar moeten niet meer naar de strafrechter als ze iets verkeerd hebben gedaan. Jeugdhulp is een veel beter middel om ze op het rechte pad te krijgen. Dat stelt de Raad voor Strafrechtstoepassing en Jeugdbescherming (RSJ). Op dit moment zijn kinderen vanaf ... strafbaar.

De RSJ komt met het advies op aanvraag van het ministerie van Justitie en Veiligheid. Volgens de RSJ is een aanpassing rechtvaardig en effectief, omdat uit onderzoek en interviews blijkt dat vrijwillige of gedwongen jeugdhulp voor kinderen in deze leeftijdscategorie de voorkeur geniet boven het strafrecht. Ook moet er ingezet worden op voorkoming van crimineel gedrag en op betere jeugdhulp als een jongere wel de fout is ingegaan.

Welke leeftijd stond op de puntjes in tekst 17?

- A 10 jaar
- B 11 jaar
- C 12 jaar
- D 13 jaar

Maximumscore 1 punt

Het juiste antwoord is:

- C

40. Maatschappijkunde VMBO KB 2023, tijdvak 1, vraag 41

Oefenvraag examen 2023 tijdvak 1 – vraag 41

In de Nederlandse rechtsstaat hebben verdachten een aantal rechten, bijvoorbeeld het zwijgrecht en het recht op een advocaat.

Noem **twee andere** rechten die verdachten in de Nederlandse rechtsstaat hebben.

Maximumscore 2 punten

Twee antwoorden, bijvoorbeeld:

- recht om te weten waarvan hij verdacht wordt
- recht om in hoger beroep te gaan
- recht op een eerlijk proces
- de verdachte mag maar voor een beperkte tijd worden vastgehouden
- recht op een tolk
- recht op rechtsbijstand
- recht op inzage / informatie
- recht op het laatste woord tijdens een rechtszitting

per juist antwoord 1 punt

41. Maatschappijkunde VMBO KB 2021, tijdvak 1, vraag 7

Oefenvraag examen 2021 tijdvak 1 – vraag 7

Hieronder staan vier beweringen over rechten en plichten die een verdachte heeft.

- 1 Een verdachte heeft het recht om te weten waar hij van verdacht wordt.
- 2 In een rechtszaak heeft een verdachte het recht om in hoger beroep te gaan.
- 3 In een rechtszaak mag een verdachte zijn eigen verdediging voeren.
- 4 Tijdens een rechtszitting moet een verdachte de vragen van de rechter beantwoorden.

Geef van elke bewering aan of deze juist of onjuist is.

Doe het zo: neem het onderstaande over en vul juist of onjuist in.

1 = ...

2 = ...

3 = ...

4 = ...

Maximumscore 2 punten

Het juiste antwoord is:

- 1 = juist
- 2 = juist
- 3 = juist
- 4 = onjuist

42. Maatschappijkunde VMBO KB 2019, tijdvak 1, vraag 34

Oefenvraag examen 2019 tijdvak 1 – vraag 34

De rechten van verdachten zijn vastgelegd in de wet.

Welk recht is **niet** in de wet opgenomen?

Een verdachte heeft recht

A om te weten waar hij van verdacht wordt.

B om te zwijgen.

C om zelf een officier van justitie te kiezen.

D op een advocaat.

Maximumscore 1 punt

Het juiste antwoord is:

- C

43. Maatschappijkunde VMBO KB 2023, tijdvak 1, vraag 30

Oefenvraag examen 2023 tijdvak 1 – vraag 30

Tekst 15: Politie begint met inleveractie voor messen

Vandaag start een grote inleveractie voor messen. Op meer dan 330 plekken in Nederland staan gele bakken waar mensen de messen in kunnen doen. Ze krijgen dan geen straf. De politie hoopt dat het zo veiliger wordt op straat.

Volgens de politie zijn er steeds vaker steekpartijen. Ook hebben jongeren en soms zelfs kinderen vaker een mes bij zich. Dat is gevaarlijk, want als jongeren een mes bij zich hebben, is de kans groter dat ze dat ook gebruiken.

naar: jeugdjournaal.nl van 11 oktober 2021

Welke taak van de politie is te herkennen in tekst 15?

- A handhaven van de openbare orde
- B opsporen van strafbare feiten
- C preventie
- D verlenen van hulp

Maximumscore 1 punt

Het juiste antwoord is:

- C

44. Maatschappijkunde VMBO KB 2023, tijdvak 1, vraag 35

Oefenvraag examen 2023 tijdvak 1 – vraag 35

Een rechter kan een werkstraf opleggen.

Wie of wat moet ervoor zorgen dat een werkstraf wordt uitgevoerd door de veroordeelde?

A de politie

B de rechter

C de reclassering

D het Openbaar Ministerie

Maximumscore 1 punt

Het juiste antwoord is:

- C

45. Maatschappijkunde VMBO KB 2023, tijdvak 1, vraag 36

Oefenvraag examen 2023 tijdvak 1 – vraag 36

Tekst 19: Levenslang voor moord op onschuldige voorbijganger in Amsterdam

... heeft vrijdag Q.S. veroordeeld tot een levenslange gevangenisstraf voor het doodschieten van een onschuldige voorbijganger en een poging tot doodslag van een trambestuurder en passagier in Amsterdam.

Eerder kreeg Q.S. van de rechter een celstraf van 25 jaar opgelegd, waar het Openbaar Ministerie levenslang had geëist.

naar: nu.nl van 11 februari 2022

Welke rechtsinstantie moet ingevuld worden op de puntjes van tekst 19?

- A De rechtbank
- B De Hoge Raad
- C Het gerechtshof

Maximumscore 1 punt

Het juiste antwoord is:

- C

46. Maatschappijkunde VMBO KB 2021, tijdvak 1, vraag 20

Oefenvraag examen 2021 tijdvak 1 – vraag 20

Tekst 12: Vader in hoger beroep veroordeeld voor poging tot doodslag

M.H. is maandag in hoger beroep veroordeeld voor poging tot doodslag op de stalker van zijn tienerdochter. Hij moet een celstraf van 4,5 jaar uitzitten.

Begin 2017 viel M.H. de 49-jarige J.S. aan, nadat hij ontdekte dat J.S. zijn 14-jarige dochter lastigviel. J.S. zocht via het internet contact met het meisje en deed zich voor als een jongen van zeventien jaar. J.S. is al eerder veroordeeld voor het stalken van meisjes.

Volgens de vader deed de politie niets met de aangifte van zijn dochter. Hij besloot J.S. op te sporen en zelf aan te pakken. De ontmoeting tussen de mannen liep flink uit de hand. Uit onderzoek blijkt dat er met een schep op het hoofd van J.S. is geslagen.

Volgens ... had J.S. de aanval mogelijk niet overleefd als hij zichzelf niet had verdedigd met zijn armen.

Naar: www.nu.nl van 12 november 2018

Wat moet op de puntjes in tekst 12 worden ingevuld?

- A de Hoge Raad
- B de kantonrechter
- C de strafrechter
- D het gerechtshof

Maximumscore 1 punt

Het juiste antwoord is:

- D

47. Maatschappijkunde VMBO KB 2019, tijdvak 1, vraag 27

Oefenvraag examen 2019 tijdvak 1 – vraag 27

Tekst 16: Hoge Raad houdt veroordelingen in stand

De rechtszaak tegen zes veroordeelden hoeft niet over. Dat heeft de Hoge Raad beslist in een zaak waarbij in 1993 een restauranthoudster werd vermoord.

Drie mannen werden in hoger beroep veroordeeld tot ieder tien jaar gevangenisstraf. Drie vrouwen kregen, deels voorwaardelijk, celstraffen tot twee jaar opgelegd wegens medeplichtigheid. Die veroordelingen zijn door het besluit van de Hoge Raad definitief. Alle verdachten hebben hun straf al uitgezeten.

Lees tekst 16.

Welke taak van de Hoge Raad is te herkennen in tekst 16?

- A het beoordelen of het gerechtshof de rechtsregels goed heeft toegepast
- B het overdoen van een rechtszaak van een gerechtshof
- C het uitbrengen van advies aan de minister van Veiligheid en Justitie
- D het veranderen van wetgeving door middel van jurisprudentie

Maximumscore 1 punt

Het juiste antwoord is:

- A

48. Maatschappijkunde VMBO KB 2018, tijdvak 1, vraag 24

Oefenvraag examen 2018 tijdvak 1 – vraag 24

Tekst 12: R.Z. vier jaar cel erbij

R.Z. heeft in hoger beroep opnieuw vier jaar celstraf gekregen voor een inbraak bij zijn ex-schoonouders. Hij had die vanuit de gevangenis, waar hij al een celstraf van vier jaar voor een ander delict uitzat, georganiseerd. R.Z. wil zich niet zomaar neerleggen bij de uitspraak en zijn advocaat overweegt namens R.Z. naar ... te stappen.

Wat moet er op de puntjes in tekst 12 worden ingevuld?

- A de Hoge Raad
- B het gerechtshof
- C het ministerie van Justitie
- D het Openbaar Ministerie

Maximumscore 1 punt

Het juiste antwoord is:

- A

49. Maatschappijkunde VMBO KB 2023, tijdvak 1, vraag 39

Oefenvraag examen 2023 tijdvak 1 – vraag 39

Hieronder staan zes handelingen die plaatsvinden tijdens een rechtszitting.

- 1 het houden van een pleidooi
- 2 het houden van een requisitoir
- 3 het ondervragen van een verdachte
- 4 het openen van een rechtszitting
- 5 het uitspreken van een vonnis
- 6 het voorlezen van een tenlastelegging

Welke drie handelingen worden uitgevoerd door een rechter? Schrijf drie nummers op.

Maximumscore 2 punten

Het juiste antwoord is:

- (nummer) 3, 4 en 5

indien drie nummers juist 2 punten

indien twee nummers juist 1 punt

indien minder dan twee nummers juist 0 punten

50. Maatschappijkunde VMBO KB 2021, tijdvak 1, vraag 2

Oefenvraag examen 2021 tijdvak 1 – vraag 2

Tekst 2: Openbaar Ministerie eist 14 jaar cel tegen bende

De zeven verdachten van een lange serie plofkraak¹⁾ moeten waarschijnlijk jarenlang de gevangenis in. Het Openbaar Ministerie heeft in een urenlang ... celstraffen tot 14 jaar geëist.

Naar: www.rtvutrecht.nl van 11 oktober 2018

Noot 1) plofkraak = een inbraak waarbij een kluis of geldautomaat met springstof wordt opgeblazen

Wat moet er op de puntjes in tekst 2 worden ingevuld?

- A laatste woord
- B pleidooi
- C requisitoir
- D verhoor

Maximumscore 1 punt

Het juiste antwoord is:

- C

51. Maatschappijkunde VMBO KB 2019, tijdvak 1, vraag 23

Oefenvraag examen 2019 tijdvak 1 – vraag 23

Tekst 15: Openbaar Ministerie (OM) eist cel tegen frauderende zorgbestuurder

Voor de rechtbank van Rotterdam heeft het OM een celstraf van twee jaar, waarvan een half jaar voorwaardelijk, geëist tegen de 38-jarige directeur van een zorginstelling voor verstandelijk gehandicapten. Onderzoek van de recherche had aan het licht gebracht dat de man elk jaar 600.000 euro overmaakte op bankrekeningen van hemzelf en zijn vriendin.

De hoofdverdachte moet het ook verboden worden na het uitzitten van zijn gevangenisstraf gedurende vijf jaar een functie in de zorg uit te oefenen, betoogde de officier van justitie. Zij verweet de verdachte dat hij op grote schaal zorggeld heeft verspild dat bestemd was voor kwetsbare personen.

Lees tekst 15.

Hoe heet dit betoog van de officier van justitie?

- A getuigenis
- B pleidooi
- C requisitoir
- D vonnis

Maximumscore 1 punt

Het juiste antwoord is:

- C

52. Maatschappijkunde VMBO KB 2023, tijdvak 1, vraag 38

Oefenvraag examen 2023 tijdvak 1 – vraag 38

Welk begrip past bij het controleren van mensen op basis van uiterlijke kenmerken, zoals huidskleur?

- A afschrikking
- B klassenjustitie
- C preventie
- D vervolging

Maximumscore 1 punt

Het juiste antwoord is:

- B

2.3 Oorzaken en bestrijding van criminaliteit

53. Maatschappijkunde VMBO KB 2023, tijdvak 1, vraag 24

Oefenvraag examen 2023 tijdvak 1 – vraag 24

Tekst 12: Vandalisme wordt meestal gepleegd door jongeren

De grootste groep die opzettelijk spullen kapotmaakt, bestaat uit jongeren tussen de 10 en 20 jaar.

Bij de jongste vernielers (10-12 jaar) wordt gesproken van 'spelvandalisme'. De vernielingen gebeuren niet per se opzettelijk, maar zijn het gevolg van een spel dat uit de hand gelopen is.

Bij vandalen tussen de 12 en 16 jaar gaat het om prestigevandalisme. Jongeren willen zich ten opzichte van elkaar bewijzen. Of het gebeurt uit pure verveling.

Jeugdigen boven de 16 jaar slaan doorgaans aan het vernielen uit frustratie. Groepsgedrag is een belangrijk aspect: onder invloed van de groep wordt vaak vandalisme gepleegd.

naar: politie.nl van maart 2022

Er zijn verschillende theorieën die crimineel gedrag verklaren.

Welke theorie verklaart dat jongeren boven de 16 jaar zich schuldig maken aan vandalisme in tekst 12?

- A de aangeleerd gedragstheorie
- B de bindingstheorie
- C de etikettentheorie
- D de rationele-keuze-theorie

Maximumscore 1 punt

Het juiste antwoord is:

- A

54. Maatschappijkunde VMBO KB 2021, tijdvak 1, vraag 15

Oefenvraag examen 2021 tijdvak 1 – vraag 15

Tekst 9: KNVB: hardere maatregelen tegen vuurwerk op tribunes

Voetbalbond KNVB wil helemaal af van het afsteken van vuurwerk op tribunes in voetbalstadions. De voetbalbond heeft daartoe afspraken gemaakt met de politie, het Openbaar Ministerie, gemeenten en het ministerie van Justitie en Veiligheid.

Een van de maatregelen is om overtredingen voortaan af te doen via het strafrecht. "Heel vaak werd het nog afgedaan met een lokaal stadionverbod", zegt de manager competitiezaken betaald voetbal bij de KNVB. "Dat is verleden tijd. En daarnaast krijgt iedereen direct een landelijk stadionverbod."

Naar: www.nos.nl van 3 november 2018

Er zijn verschillende soorten overheidsbeleid ten aanzien van criminaliteit.

Welke **twee** soorten beleid zijn te herkennen in tekst 9?

Kies twee nummers uit onderstaand rijtje.

- 1 gevangenisbeleid
- 2 jeugdbeleid
- 3 opsporingsbeleid
- 4 repressief beleid
- 5 vervolgingsbeleid

Maximumscore 2 punten

Het juiste antwoord is:

- (Nummer) 4
- (Nummer) 5

55. Maatschappijkunde VMBO KB 2019, tijdvak 1, vraag 39

Oefenvraag examen 2019 tijdvak 1 – vraag 39

De lokale en landelijke overheid kunnen maatregelen nemen om criminaliteit aan te pakken. Dat kunnen repressieve of preventieve maatregelen zijn.

Hieronder staan vier uitspraken:

- 1 Er wordt een buurtapp opgericht om de sociale controle te vergroten.
- 2 De boetes voor wildplassen gaan omhoog.
- 3 Stadwachten krijgen de bevoegdheid om bekeuringen uit te schrijven.
- 4 Er komen extra controleurs in de bus.

Geef per uitspraak aan of deze onder de repressieve of de preventieve maatregelen valt.

Doe het zo: neem het onderstaande over en vul het antwoord aan.

uitspraak 1 = ...

uitspraak 2 = ...

uitspraak 3 = ...

uitspraak 4 = ...

Maximumscore 2 punten

Juiste antwoorden zijn:

- uitspraak 1 = preventief
- uitspraak 2 = repressief
- uitspraak 3 = repressief
- uitspraak 4 = preventief

56. Maatschappijkunde VMBO KB 2023, tijdvak 1, vraag 22

Oefenvraag examen 2023 tijdvak 1 – vraag 22

Politieke stromingen hebben verschillende ideeën over de bestrijding van criminaliteit.

Hieronder staan vier ideeën:

- 1 uitbreiden van taakstraffen
- 2 meer bevoegdheden voor de politie
- 3 strenger straffen
- 4 meer preventieve maatregelen

Welke **twee** ideeën passen bij de sociaaldemocratische stroming?

Schrijf twee nummers op.

Maximumscore 2 punten

Het juiste antwoord is:

- nummer 1
- nummer 4

57. Maatschappijkunde VMBO KB 2019, tijdvak 1, vraag 36

Oefenvraag examen 2019 tijdvak 1 – vraag 36

Tekst 21: standpunten van politieke partijen over de bestrijding van criminaliteit

Partij 1

Het is hoog tijd dat er een einde komt aan de liquidatiegolf in de onderwereld. Onschuldige burgers moeten over straat kunnen zonder dat de kogels hen om de oren vliegen. Daarom willen wij het bezit van zware automatisch wapens strenger bestraffen.

Partij 2

Het beter begeleiden van criminelen na het uitzitten van de straf kan voorkomen dat mensen nog eens in de fout gaan.

Welke uitspraak over tekst 21 is juist?

- A Partij 1 heeft een links standpunt en partij 2 heeft een rechts standpunt.
- B Partij 1 heeft een rechts standpunt en partij 2 heeft een links standpunt.
- C Partij 1 en partij 2 hebben beide een links standpunt.
- D Partij 1 en partij 2 hebben beide een rechts standpunt.

Maximumscore 1 punt

Het juiste antwoord is:

- D

58. Maatschappijkunde VMBO KB 2021, tijdvak 1, vraag 16

Oefenvraag examen 2021 tijdvak 1 – vraag 16

Tekst 10: Stroper moet als straf iedere maand Bambi kijken in de cel

Een man uit de Amerikaanse staat Missouri, die vastzit voor het illegaal doden van honderden herten, moet als straf iedere maand naar de Disneyfilm Bambi kijken. Daarin is onder andere te zien hoe de moeder van het hertje wordt afgeschoten door een jager.

"Ik denk dat dit een vrij kansloze methode is", zegt Jasper van der Kemp, criminoloog aan de Vrije Universiteit.

"Het lijkt me sterk dat een tekenfilm zoveel impact op iemand heeft, dat diegene zijn of haar gedrag aanpast."

Naar: www.rtlnieuws.nl van 18 december 2018

Lees tekst 10. Welk doel van straffen zal volgens de criminoloog **niet** bereikt worden?

- A beveiliging van de samenleving
- B resocialisatie
- C vergelding
- D voorkomen van eigenrichting

Maximumscore 1 punt

Het juiste antwoord is:

- B

59. Maatschappijkunde VMBO KB 2021, tijdvak 1, vraag 3

Oefenvraag examen 2021 tijdvak 1 – vraag 3

Tekst 3: gevangenis- en taakstraf voor zanger

De zanger H. is door de rechtbank in Alkmaar veroordeeld tot 73 dagen gevangenisstraf, waarvan 60 voorwaardelijk. Daarnaast kreeg hij 180 uur taakstraf opgelegd. Doordat hij het onvoorwaardelijke deel van de gevangenisstraf al in voorarrest doorbracht, hoeft hij niet terug de gevangenis in.

Volgens de rechtbank staat vast dat de zanger zijn vroegere stiefzoon heeft bedreigd met een vuurwapen of een nepwapen dat niet van echt was te onderscheiden.

Naar: www.ad.nl van 16 november 2018

Een rechter kan hoofdstraffen, bijkomende straffen en maatregelen opleggen.

Wat heeft de rechter de zanger in tekst 3 opgelegd?

- A een hoofdstraf en een bijkomende straf
- B een hoofdstraf en een maatregel
- C een maatregel en een bijkomende straf
- D twee bijkomende straffen
- E twee hoofdstraffen

Maximumscore 1 punt

Het juiste antwoord is:

- E

60. Maatschappijkunde VMBO KB 2018, tijdvak 1, vraag 27

Oefenvraag examen 2018 tijdvak 1 – vraag 27

Tekst 15: vier jaar cel voor speedbootcrash

De 51-jarige man die met zijn speedboot een dodelijk ongeluk heeft veroorzaakt, is veroordeeld tot vier jaar gevangenisstraf. De bestuurder had onder invloed van alcohol in het donker te hard gevaren en had geen verlichting op zijn speedboot. Twee van de vier mannen in de sloep die hij had overvaren, kwamen om het leven. Het vaarbewijs van de bestuurder is voor vijf jaar ingetrokken. Hij moet ook 300.000 euro betalen aan de slachtoffers en nabestaanden.

Welk deel van het vonnis in tekst 15 vormt de bijkomende straf?

- A de vier jaar gevangenisstraf
- B het moeten betalen van 300.000 euro schadevergoeding
- C het voor vijf jaar intrekken van het vaarbewijs

Maximumscore 1 punt

Het juiste antwoord is:

- C

